

Arcadi Oliveres, el compromís i la paraula (apunts)

L’Arcadi Oliveres va morir el sis d’abril de 2021.

Els homenatges sempre tenen un cert regust d’avantsala. Una certa sensació d’espera, com si precedissin a quelcom de més vàlua que no acaba de tenir lloc. Un sentiment de quelcom incomplet, de latència, fins i tot de mer artifici. L’avantsala és el lloc on l’amfitrió sap que hi romans abans de rebre’t. Quasi un no-lloc d’Augé. Un espai, mental o físic, poblat de sonoritats múltiples i amb una certa constància repetitiva en les formes, les accions i les interseccions. Com un aeroport, però ara amb components laudatoris i no aeris. Quin pòsit deixa un homenatge? Record i reconeixement, dues maneres de mirar i expressar, sovint construïdes amb una certa enyorança plàcida i acrítica del passat, de l’ahir, com si no fossin altra cosa que avantsales on deixar transcórrer el temps per tal que res canviï. Vaig coincidir-hi, però no vaig arribar a conèixer-lo, puc, però, imaginar-lo cantussejant els versos d’en Pau Riba: “*perquè esperes, i esperes, i esperes / i vols demà, però encara és ahir*”. Voler el demà i no renunciar-hi. Sense renunciar a l’ahir afrontar el demà sense desesperança. Deixar d’esperar, de viure en avantsales. Albirar horitzons, abnegadament convençuts, tal com ens ha deixat escrit, en l’esperança.

Julian Barnes tanca el seu darrer llibre, l’excel·lent *L’home de la bata vermella*, amb un breu postfaci. Una “nota d’autor” que semblaria escrita en la urgència del present, la sortida del Regne Unit de la Unió Europea, però que a la fi, en un exercici metaliterari, obre noves perspectives a la lectura del text. La nota comença amb una de les màximes que sustenten l’argumentari del relat expressat pel personatge central del llibre, el metge Samuel Jean Pozzi: “*el xovinisme és una de les formes de la ignorància*”. Exclusió i xovinisme no són conceptes paral·lels que, a l’interracionar-los i confrontar-los, ens permetin construir praxi de canvi, tot al contrari, són l’expressió de la limitació, de la negació de l’alteritat, tal com apunta Barnes, de la negació de la(es) presencia(es) compartida(es) en la construcció individual i en la identitat conjunta. No sorprèn doncs que en el breu text postfacial, igual que succeeix en la introducció de la sèrie d’assajos sobre art que configuren l’anterior llibre, *Con los ojos bien abiertos*, l’autor ens parli dels pares –professors de llengües-, dels contextos educatius i de criança, dels escenaris compartits de creixement, de la importància en la construcció del jo de l’intercanvi, de la descoberta i del compromís amb les formes i els arguments que construeixen i configuren. I que parli, per tant, també del llenguatge i de com “*les llengües desferren la imaginació*”. Parlar, dir, escriure, escoltar, llegir, dialogar, formes que cauen en desús en els monòlegs “compartits” de les pantalles interfacials. La paraula com a gest, com a

confirmació de l'acte creatiu, com arrel del pensament crític i lliure. La paraula com a significat, la paraula amb significat. Educar en la paraula i “*amb els ulls ben oberts*”.

Un dels debats cabdals sobre l'exercici professional de les psicopedagogues i psicopedagogs és el de la seva “posició” en el sistema educatiu i, més concretament, en relació amb els centres educatius i amb els processos d'ensenyament i aprenentatge. No és un debat fútil sinó substancial, ja que acaba definint i configurant no sols el seu “rol”, sinó les seves finalitats professionals. Isabel Solé defineix aquesta posició com la “*d'un promotor de canvis*” (Solé, 1998), com un agent que, lluny de considerar-se un expert que posseeix i transmet “repertoris i habilitats” per tal de “canviar el que no funciona”, influeix més que lidera. Un professional que ajuda a fer emergir les diferents comprensions al llarg d'un procés dinàmic que li exigirà autoanàlisi i regulació constant. No és una posició neutra sinó de compromís i participació activa en una relació constructivament dialògica. Tampoc és neutre en tant que sempre i inexcusablement està travessada i regida per creences i expectatives ideològiques. D'aquí el compromís.

De l'Arcadi Oliveres podreu llegir en aquest número l'article d'opinió *L'educació, eina imprescindible sempre i, especialment, en moments de crisi*, publicat la tardor del 2012 al número 36 d'ÀMBITS. Han transcorregut nou anys, i hom el llegeix en clau de present que construeix futur. També hi trobareu la ressenya del seu darrer llibre, “*Paraules d'Arcadi*”, escrita per en Jaume Forn i Rambla.

Octubre 2021

Joan Serra Capallera

Director Àmbits de Psicopedagogia i Orientació

Referències Bibliogràfiques

Barnes, J. (2018) *Con los ojos bien abiertos*. Barcelona: Anagrama

Barnes, J. (2021) *L'home de la bata vermella*. Barcelona: Angle editorial.

Solé, I. (1998) *Orientación educativa e intervenció psicopedagógica*. Barcelona: Horsori.